

Opracowali:
Stanisław A. Jawor
Ryszard Lewandowski

K A L E N D A R I U M

stulecia ratownictwa górskiego i ważniejszych wypadków w Karkonoszach

Wiek XVII – czerwiec 1654 – w rejonie Śnieżnych Kotłów w Noc Świętojańską zamarzała w letniej śnieżycy kilkunastoosobowa grupa pielgrzymów.

Wiek XVIII – 26.6.1780 koło „Czeskich Kamieni” zmarł pewien budziarz z żoną a w Śnieżnych kotłach dwie kobiety z dzieckiem. W roku 1700 w lawinie śnieżnej zginął na zboczach Białego Jaru Samuel Steiner, gospodarz Dzisiejszej „Strzechy Akademickiej”. Należy dodać, że stało się to w czasie kiedy usiłował pomóc zasypanemu przez lawinę turysty. Zwłoki Steinera odnaleziono dopiero na Zielone Świątki.

Latem 1828 roku, na Równi pod Śnieżką prawdopodobnie utonął w torfowiskach Józef Odrową- Pieniążek, którego ciało, mimo akcji poszukiwawczych nigdy nie zostało odnalezione.

1908 - 18 października w dzisiejszym Karpaczu /Krummhübel, lekarz, dr nauk medycznych Ernest Bruccauff utworzył *Freiwillige Sanitätskolonne Krummhübel GEBIRGS UNFAL DIENST DRK*, czyli po polsku: *Ochotnicza Kolumna Sanitarna – Służby Ratownictwa Górskiego Niemieckiego Czerwonego Krzyża, której członkowie przechodzili specjalistyczne wyszkolenie, do udzielania pomocy w górach.* Była to pierwsza organizacja ratownictwa górskiego poza Alpami i pierwsza na dzisiejszych ziemiach polskich.

1915 rok – na polecenie DRK – Niemieckiego Czerwonego Krzyża w Kolumnie utworzono Narciarskie Kolumny Ratunkowe

1916 rok – na polecenie DRK zawieszono działalność Kolumny, a ratownicy zostali skierowani do szpitala wojskowego na terenie Górnego Śląska

1919 rok – reaktywowanie Kolumny z Maxem W. Froemberg jako kierownikiem. Lekarzem został dr August Köhler.

1920 – przy Kolumnie powstaje Oddział Pomocnic Kobiecych którymi najpierw kieruje Emilie Bartsch a potem Hedwig Scholz.

Zima 1923 rok – z okazji „Dnia Młodego narciarza” Kolumna zorganizowała nad Małym Stawem pierwsze pokazy ratownictwa górskiego. Pokazy te powtarzana następnie każdego roku, zarówno lecie jak i w zimie.

Po roku 1923 ze względu na zwiększający się ruch turystyczny związany z masowym uprawianiem narciarstwa śladowego w Karkonoszach powołano niezależne od Karpacza Kolumny Sanitarne podległe pod DRK w Miłkowie, Piechowicach, i Szklarskiej Porębie.

W latach XXX wieku XX ratownicy Kolumny mieli paramilitarne ubrania DRK / NCzK. Z tego powodu nie mogli w czasie akcji przekraczać czeskiej granicy, ponieważ porozumienie czechosłowacko – niemieckie pozwalało na ruch przygraniczny tylko osobom w strojach cywilnych.

Od 1923 roku na Sylwestra i na Margaretatag (10.6) ratownicy Kolumny kwestowali po szlakach turystycznych, schroniskach i hotelach na rzecz Kolumny. Szczególnie hojne datki zbierano na Sylwestra.

- 1923 –Sekcja Górská Kolumny z okazji „Dnia Młodego Narciarza” organizuje pokaz ratownictwa górskiego w Kotle Małego Stawu
- od zimy 1923 wprowadzenie w schroniska karkonoskich po śląskiej stronie jednoosobowych dyżurów ratowników oraz woźnicy z koniem, których utrzymywał agent schroniska. Opracowano też system alarmowy, kilkadziesiąt prasy ukazywały się gorące apele kilkadziesiąt nie wywoływania fałszywych alarmów.
- 13.01.1924 kilkadziesiąt metrów od dzisiejszego schroniska „Samotnia” zamarzyła dr Małachowska z Wrocławia.
- 15.10.1924 oddanie do użytku nowej siedziby Kolumny w nowym budynku Straży Pożarnej (dzisiaj ul.
- 24.12.1925 rok właściciel fabryki nart w dz. Gryfowie przekazał nieodpłatnie dla Kolumny 10 par nart marki Sturmhaube.
- a Towarzystwo Karkonoskie (RGV) ratowniczy tobogan, a właściciel hotelu Goldenefrieden.
- Grudzień 1925 śmierć dwóch osób na Równi pod Śnieżką.
- 23/24.12.1925 jedenastogodzinna akcja ratownicza po niemieckiego narciarza, który uległ wypadkowi pod Luczni Boudą.

W 1938 roku nad Małym Stawem odbyły się wielkie pokazy ratownictwa górskiego (różne formy) prowadzone przez Maxa Fromberga, które obserwowali dostojnicy samorządowi, wojskowi i partyjni.

II. Ratownictwo w Karkonoszach po 8 maja 1945 roku

1945 rok – polskie władze samorządowe reaktywują w Szklarskiej Porębie i Karpaczu Pogotowie Górskie podległe pod PCK, w którym pracują niemieccy ratownicy. W Karpaczu Kolumną kieruje Fromberg, któremu jako mężowi Amerykanki polskie władze pozwoliły pozostać w swoim domu.

1946 rok – 14 letni syn Fromberga – Reiner, prowadzi zwózkę samochodem polskiego żołnierza z placówki pod Śnieżką, który został nieszczęśliwie postrzelony przez kolegę przy czyszczeniu broni. Niestety, zwożony zmarł przed dowiezieniem do szpitala.

21.11.1946 rok - Zarząd Oddziału PTT w Jeleniej Górze podejmuje decyzje o przeprowadzenie balu charytatywnego z którego fundusz miały być przeznaczone na ratownictwo w górach w sezonie 1946/47.

- Luty 1947 rok - lawina w Kotle Łomniczki porwała dwóch oficerów WOP. W akcji ratunkowej zorganizowanej przez Jerzego Ustupskiego obok polskich mieszkańców Karpacza rekrutujących się z Tatrzańskich Górali i przedwojennych działaczy turystycznych, uczestniczą niemieccy narciarze, mieszkający w Karpaczu Górnym (d. Brickenberg): - nieznana z nazwiska Rose-Marii i Kurt Weidner.

- Luty 1947 rok – utworzenie przez Jerzego Ustupskiego nieformalnej grupy ratownictwa, złożonej z Tatrzańskich Górali i przedwojennych działaczy turystycznych którzy mieszkali wtedy w Karpaczu. Grupa ta nigdy nie została zarejestrowana.
- Listopad 1948- w Jeleniej Górze Dolnośląski Oddział PTT patronuje powstaniu grupy ratownictwa górskiego. Grupa ta składała się z 12 osób, i oprócz wystawienia legitymacji w celu ułatwienie poruszanie się w strefie przygranicznej nie przejawiała żadnego działania.
- Lato 1949 rok – z inicjatywy dr Stanisława Bialikiewicza w kursie ratownictwa górskiego na Hali Gąsienicowej przeszkolono trzech karkonoskich działaczy turystycznych: Przemysława Borkowskiego, Mieczysława Kłapę i Tadeusza Stecia.
- Rok 1949/50 jak wynika ze sprawozdania złożonego na posiedzeniu TOPR przez T. Wójcika, w zimie tatrzańscy ratownicy pełnili sporadyczne dyżury w karkonoskich schroniskach.
- Lato 1950 rok – kurs dla pracowników FWP w Szklarskiej Porębie, na którym uczono podstaw ratownictwa górskiego.
- Jesień 1951 rok – w schronisku imienia Bronisława Czecha zorganizowano kurs ratownictwa górskiego. Uczestniczyli w nim instruktorzy KO z domów wczasowych FWP na terenie Karkonoszy..
- 4 listopad 1952 rok - na zebraniu Zarządu GOPR w Zakopanem podjęto decyzje o utworzeniu grup regionalnych ratownictwa górskiego poza Tatrami.

III. Powstanie Sudeckiego Ochotniczego Pogotowia Ratunkowego

- W dniach od 10 do 14.12.1952 roku w schronisku Samotnia odbył się Kurs ratownictwa górskiego, po którym w dniu 14. grudnia odbyło się zebranie założycielskie Sekcji Sudeckiej Górskiego Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe SOPR i powołano zarząd, do którego weszli: Prezes -Tadeusz Steć, Kierownik - Tadeusz Mucha, Skarbnik - Stanisław Misiór, sekretarz – Wiesław Marcinkowski, lekarz Sekcji – dr Roman Brodacki
- 26.12.1952 rok – pierwsza zwózka ze stoku koło Strzechy Akademickiej wykonana przez Wiesława Marcinkowskiego i Stanisława Misiora.
- 10.03.1953 – wspólna akcja poszukiwawcza GOPR i HS w rejonie pod Śnieżką zaginionego patrolu WOP zakończona odnalezieniem poszukiwanych.
- 26.12.1954 – wspólne GOPR - HS zawody w ratownictwie na trasach w Szpindlerowym Młynie.
- 28.01.1955 – dwudniowa polsko - czeska akcja ratunkowa na zboczach Wielkiego Szyszaka po stronie czeskiej. Transport ciężko rannego narciarza czeskiego przez Martinovou Boude Na „Odrodzenie” i do szpitala w Cieplicach.
- 30.01.1955 – pierwszy wypadek śmiertelny w wyniku urazu poniesionego w czasie zjazdu na nartach. Na szlaku zielonym do Karpacza śmiertelne obrażenia odniósł uprawiający wyczynowo narciarstwo Adam Biłozur z Jeleniej Góry.
- 1.02.1955 – narady ratowników GOPR z HS przeprowadzone na Samotni i na Hali Szrenickiej poświęcone dalszej współpracy przygranicznej.
- 22.12.1955 – w schronisku Odrodzenie odbyła się narada GOPR, HS. WOP i StB na temat zasad współpracy w akcjach ratowniczych w Karkonoszach.
- 1956 rok – przyjęcie nowego regulaminu GOPR. Sekcja Sudecka podniesiona do rangi Grupy Sudeckiej GOPR.

- 1956 rok – Sudecka Grupa GOPR otrzymuje z demobilu samochód Dogge, który ze względu na dużą awaryjność i zużycie paliwa szybko wycofano z eksploatacji.
- 6.10.1956 pierwsze szkolenie topograficzne ratowników GOPR w Czeskich Karkonoszach. (Luczni Bouda)
- 14.11.1956 – zebranie sprawozdawczo- wyborcze. Przewodniczący – dr J. Kolankowski, wiceprzewodniczący i kierownik grupy – Tadeusz Mucha. Sekretarz Leszek Różański, skarbnik Ryszard Jaśko, lekarz – dr Kazimierz Micherdziński, komisja rewizyjna – Wiesław Chachuła.
- 1956 rok - wprowadzenie oznaki GOPR październik 1958 rok - odejście Kierownika T. Muchy. Grupą Sudecką kieruje Komisarycznie – Bogdan Niemkiewicz z Zakopanego. Przewodniczący – Leszek Różański.
- Styczeń 1957 – śnieżna lawina pyłowa w Kotle Łomnicki przysypuje grupę harcerzy. Na szczęście obyło się bez ofiar. W akcji ratunkowej oprócz ratowników SOPR brali udział żołnierze WOP i pracownicy METEO Śnieżka.
- 23.01.1957 – na zboczach Śnieżki poniósł śmierć kadet Szkoły Oficerskiej z Brna. Jego kolegę uratowali ratownicy GOPR i żołnierze WOP ze strażnicy pod Śnieżką.
- 14.11.1959 – zebranie sprawozdawczo-wyborcze. Przewodniczącym – Leszek Różański. Kierownik Grupy – Stanisław Kiezuń, z-ca Kierownika Włodzimierz Kosterkiewicz.
- Wiosna 1960 – powołanie na Kierownika Grupy Stanisława Kiezuń. Grupa dostaje etat zastępcy, na który powołano Włodzimierza Kosterkiewicza.
- 1960 rok – ST. Kiezuń, W. Marcinkowski, W Siemaszko i W Kosterkiewicz biorą udział w kursie ratownictwa górskiego dla żołnierzy WOP.
- 1960 rok – ratownicy Sudeckiej GOPR ST Kiezuń, W Marcinkowski i W Kosterkiewicz, W. Siemaszko, J. Kobec uczestniczą w szkoleniu wysokogórkim w Wysokich Tatrach.
- Jesień 1960 rok - Nadzwyczajny Zjazd GOPR uhonorował Prezesa SOPR Leszka Romańskiego złotą jubileuszową odznaką GOPR.
- Jesień 1962 rok – dziesięciolecie działalności Grupy Sudeckiej.
- 1962/63 – w sezonie zimowym wymiana ratowników SOPR z Grupa Tatrzańską
- 1963 rok – ratownicy SOPR pełnia dyżury letnie w Bieszczadach.
- 23.05.1965 – na zebraniu wyborczym Prezesem Zarządu wybrano L. Różański, Naczelnik – Stanisław Kiezuń.
- Jesień 1965 – polsko–czeskosłowacka narada na Hali Szrenickiej z udziałem przedstawicieli GOPR, HS, WOP, StNB i KPN. Ustalenie wspólnych ćwiczeń z zestawem Gramingera. ?????
- Zima 1965 rok – w Telewizyjnym Turnieju Miast startują dwie ekipy GK GOPR reprezentując miasta Szklarskiej Poręby (Henryk Wawraszek i Antoni Rychel) i Karpacza (Waldemar Siemaszko i Wiesław Marcinkowski).
- 12.02.1966 – wspólna akcja ratunkowa z HS w Małym Śnieżnym Kotle. Mimo upadku z wysokości kilkudziesięciu metrów wpadł czeski narciarz na biegówkach, to nie odniósł poważniejszych obrażeń.
- 1967 rok – z okazji piętnastolecia w Szklarskiej Porębie zorganizowano wystawę przedstawiającą osiągnięcia Grupy.
- 1968 rok – lawina w Białym Jarze, w której zginęło 19 osób. W akcji oprócz polskich i czeskich służb ratownictwa górskiego uczestniczyli pracownicy wyciągu, schronisk, żołnierze WP, OSWR i OTK Lwówek, pracownicy ZGM ze Szklarskiej Poręby i Karpacza i Strażacy. Rozmiary lawiny i jej tragiczne skutki

miały decydujący wpływ na doposażenie Grupy w sprzęt ratowniczy i zmianę systemu szkolenia ratowników SOPR-u.

- 1969 rok – zmiana tytułu szefa Sudeckiego GOPR z „Kierownik” na „Naczelnik”. Pierwszym Naczelnikiem Grupy Sudeckiej zostaje Wiesław Marcinkowski.
- 1971 rok – wprowadzenie radiotelefonów stacjonarnych „Wawa-2” i „Wawa-3” oraz przenośnych „Klimków”.
- 2.9.1972 rok – na zebraniu sprawozdawczo–wyborczym prezes L. Różański pozytywnie ocenił działalność szkoleniową, stwierdzając, że... „Dopiero w tej kadencji Zarządu szkolenia stanęły na właściwym poziomie”. Było to związane z pracą ratowników zawodowych: - J. Woźnicy i M. Tworka i A. Rychła. Prezesem wybrano Zbigniewa Pawłowskiego, Naczelnikiem – Wiesława Marcinkowskiego, Zastępcą – Antoniego Rychła.
- 1972 rok – (jesień) rezygnacja z funkcji W. Marcinkowskiego, Naczelnikiem zostaje Marian Sajnog
- 1972 rok – nawiązanie współpracy z ratownikami niemieckimi z Zittauergebirge./ NRD/
- 1972/73 - starania o przyznanie Grupie Karkonoskiej śmigłowca przez sponsorów - zakończone sukcesem, ale na skutek sprzeciwu Naczelnika GOPR, Jana Komorowskiego umowa zostaje unieważniona.
- 24.06.1973 – w kanionie Kamieńczyka na skutek osunięcia się bločku granitowego śmierć ponieśli dwie uczestniczki wycieczki (matka i córka) z FWP w Karpaczu.
- Listopad 1973 rok – na „Dzień Ratownika” w schronisku PTTK Nad Orlicą Grupa Sudecka GOPR otrzymuje psa – owczarka niemieckiego, która na „chrzcie” od chrzestnych J. Woźnicy i E. Wróbel otrzymuje imię „Turnia”. Opiekunem –przewodnikiem zostaje Piotr Lucerski
- 1974 rok – odwołanie M. Sajnoga z funkcji Naczelnika. Komisarycznym Pełniącym Obowiązków Naczelnika zostaje E. Strzeboński z Zakpanego, po którym funkcję (też PO) Naczelnika pełni Mikołaj Gołubkow.
- 1974 rok – pies „Ajaks” prowadzony przez Andrzeja Piotrkowskiego, jako jedyny z psów naszej Grupy uzyskuje certyfikaty Niemieckie i Słowackie
- 16.01.1975 rok – na zboczach Śnieżki podczas akcji ratunkowej śmierć ponieśli dwaj ratownicy Horskiej Służby; Jiri Messner i Stefan Spusta.
- 21-30.04.1975 – Kurs Ratownictwa Górskiego I Stopnia na Samotni.
- 15-25.06.1975 – Centralny Kurs II Stopnia na Szwajcarce i w Śnieżnych Kotłach prowadzony przez M. Tworka, J. Woźnicę i A. Rychła.

IV Grupa karkonoska GOPR

- 1.1.1976 – podział Grupy Sudeckiej GOPR na Karkonoską z Naczelnikiem Ryszardem Jaśko i Wałbrzysko- Kłodzką z Naczelnikiem Stanisławem Żądkiem. Grupa Karkonoska działa na terenie o powierzchni 3025 kw. km.
- 17.02.1976 – w związku z podziałem Grupy Sudeckiej wybory uzupełniające do Rady Grupy. Przewodniczącym – Zbigniew Pawłowski, Naczelnikiem – Ryszard Jaśko.
- 9.11.1977 – “Dzień Ratownika” w Teatrze Jeleniogórskim. Uroczyste wręczenie sztandaru Grupy Karkonoskiej GOPR. Podsumowanie “25 lat ratownictwa górskiego w Sudetach” w opracowaniu Mariana Sajnoga ukazuje się w Roczniku Jeleniogórskim nr. 15/1977 s. 189-212 z dokumentacją fotograficzną.

- 11.11.1978 - dzięki ogromnemu zaangażowaniu wszystkich ratowników Grupy Karkonoskiej oddano do użytku budynek Stacji Centralnej GOPR w Jeleniej Górze, który miał być wzorem dla innych siedzib regionalnych grup GOPR.
- 8.12.1978 - śmierć na Małym Stawie uczestnika wycieczki z pomaturalnego studium w Zgorzelcu, który "skracał" sobie drogę z Samotni na Strzechę przez Żleb Fajkosza, pobił w mgłę i zamarł na lodzie pokrywającym Mały Staw.
- 1980 powstanie sekcji Lubawka. Oddanie do użytku stacji ratunkowej "Bacówka" pod Świętą Górą w Lubawce.
- 24.01.1980 – zaginięcie w rejonie Szrenicy 9 letniego narciarza z Kalisza, którego zwłoki odnaleziono dopiero po dwóch latach poniżej Hali Szrenickiej.
- 1982 rok – na zebraniu wyborczym Prezesem Zarządu wybrany zostaje dr inż. Zbigniew Kozubek, Naczelnikiem Ryszard Jaśko a Zastępcą Antoni Rychlel.
- 1983 rok – wprowadzenie na wyposażenie GOPR radiostacji „Radmor”.
- 6-7.02. 1983 – dwudniowa akcja poszukiwawcza zakończona odnalezieniem zwłok czeskiego narciarza z Pragi, który zamarł kilkadziesiąt metrów od Łabskiego Szczytu.
- 1989 rok oddanie do użytku wybudowanej społecznie przez ratowników GK GOPR stacji ratunkowej „Bacówka” w Karpaczu.
- 1990 rok - na Walnym Zebraniu Jerzy Pokój wybrany Naczelnikiem Karkonoskiej Grupy GOPR. Zastępca – Maciej Abramowicz. Prezesem Andrzej Schubert. Modernizacja Grupy. Dostawy sprzętu i jego pozyskanie dzięki poparciu Konsula Generalnego RFN we Wrocławiu, jak; samochodów z demobilu z byłej niemieckiej armii. Nawiązanie współpracy z lotnictwem sanitarnym we Wrocławiu. Szkolenie ratowników do akcji z użyciem śmigłowców.
- 1990 Z inicjatywy J Pokoja i Szkoły Górskiej Przewodników organizacja corocznych zawodów ski-turowych na trasie Samotnia – Szpidlerowy Młyn ze zjazdem ze Śnieżki w których uczestniczą ratownicy HS Bergwachtu, TOPR i GOPR wszystkich grup regionalnych. Zawody te od 2003 r. są wpisane w kalendarz Pucharu Polski w Ski-alpinizmie.
- 1992 rok – czterdziestolecie polskiego ratownictwa w Sudetach. Ukazuje się opracowana przez Stanisława Jawora broszura zatytułowana „XL lat polskiego ratownictwa górskiego Karkonoszach”, zawierająca również historię ratownictwa do 1945 roku.
- 2.01.1994 rok – akcja ratunkowa po awarii układu hamulcowego górnego odcinka wyciągu krzesiowego na Szrenicę. Ratownicy udzielili pomoc przed medyczną 16 poszkodowanym z których 12 przetransportowano do szpitala w Jeleniej Górze.
- 1994 rok - na Walnym Zebraniu Naczelnikiem zostaje Jerzy Pokój, Zastępcą – Maciej Abramowicz a Prezesem Zarządu Zbigniew Szereniuk.
- 1995 rok – oddanie do użytku wyremontowanej społecznie przez ratowników budynek stacji „Marysieńka” w Szklarskiej Porębie
- 18 - 22 września 1996 - 48 Kongres IKAR-CISA. Grupa Karkonoska GOPR gościła na swym terenie działania po raz pierwszy w Polsce Delegatów Zgromadzenia Międzynarodowej Komisji Ratownictwa Górskiego IKAR - CISA jakie odbyło się w Karpaczu. Jego uczestnicy z uznaniem obserwują pokaz ratownictwa górskiego z użyciem śmigłowców Mi 2 i Sokół w Kotle Małego Stawu z udziałem ratowników z grup regionalnych i Grupy Karkonoskiej GOPR oraz pilotów z zespołu Sanitarnego Wrocławskiego Pogotowia Ratunkowego.

- 7-17.07.1997 rok – udział ratowników Grupy Karkonoskiej GOPR w akcji powodziowej na Dolnym Śląsku.
- 1998 - na Walnym Zebraniu J. Pokój rezygnuje z kandydowania na Naczelnika Grupy Karkonoskiej GOPR. Naczelnikiem zostaje Maciej Abramowicz, a Prezesem Jerzy Czarnecki
 - 2000 rok – Grupa Karkonoska GOPR wydała broszurę w nakładzie 1500 sztuk „Ratownictwo górskie – poradnik ratownika” rozesłaną do wszystkich grup GOPR.
 - 2002 rok – Grupa Karkonoska GOPR obchodzi jubileusz 50 lecia ratownictwa w Karkonoszach. Grupa liczy 171 ratowników, (w tym 9 zawodowych), 144 ochotników, 18 kandydatów (w tym 63 starszych ratowników i 18 instruktorów). W podsumowaniu “50 lat ratownictwa górskiego w Karkonoszach” Grupa Karkonoska GOPR wydaje książkę opracowaną przez Stanisława A. Jawora oraz Kolegów: M. Abramowicza, A. Brzezińskiego, K. Czarneckiego, B. Dziedzica, D. Kalitan, W. Kostarkiewicza, P. Lucerskiego, M. Marcikowskiej, W. Marcinkowskiego, D. Nakielskiego, M. Siemaszko-Arcimowicz, - obejmując zakres tematyczny; historia i dzień dzisiejszy, organizacja, ludzie i sprzęt, akcje, Grupa Sudecka i Karkonoska – fakty i liczby.
 - 2004 rok Kolega ST-A. Jawor w oparciu o niemieckie materiały propaguje na rok 2008 idee „Stulecia Ratownictwa w Karkonoszach”

© 2008 Karkonoska grupa GOPR